

Selecteren op varroaresistentie is niet moeilijk

Tekst Mari van Iersel

Er zijn teveel imkers die zich over Varroa niet druk maken en vinden dat het met bestrijden allemaal wel goed komt. Als imker zijn we verantwoordelijk voor het welzijn van onze bijen en dat kan niet zonder selecteren.

Het kennis nemen van wetenschappelijk onderzoek ten aanzien van varroaresistentie doet de imker de moed in de schoenen zakken. Het geeft de indruk dat selectie voor de gewone imker eigenlijk onmogelijk is. Wat er allemaal niet bij komt kijken aan gecompliceerd onderzoek en onbegrijpelijke statistiek. In mijn verhaal gaat het hier gewoon over goed imkeren: verder kweken van je beste koningin en dat is in dit verband de koningin van het volk met de minste mijten. Met wat cijfertjes kan ik staven dat het een zinvolle manier van imkeren is. Met bestrijden houdt de imkerij de varroapopulatie in stand met zieke volken en wintersterfte als resultaat. Als imkers simpelweg in mei mijten tellen en verder kweken van de beste koningin zouden de problemen met de bijengezondheid en de wintersterfte een stuk kleiner zijn. Wetenschappelijk onderzoek hiernaar is nog maar beperkt, als ervaringsdeskundige zie ik echter dat deze aanpak praktisch gezien de imker verder helpt.

De imker moet selecteren om de vitaliteit van zijn bijenvolken niet in gevaar

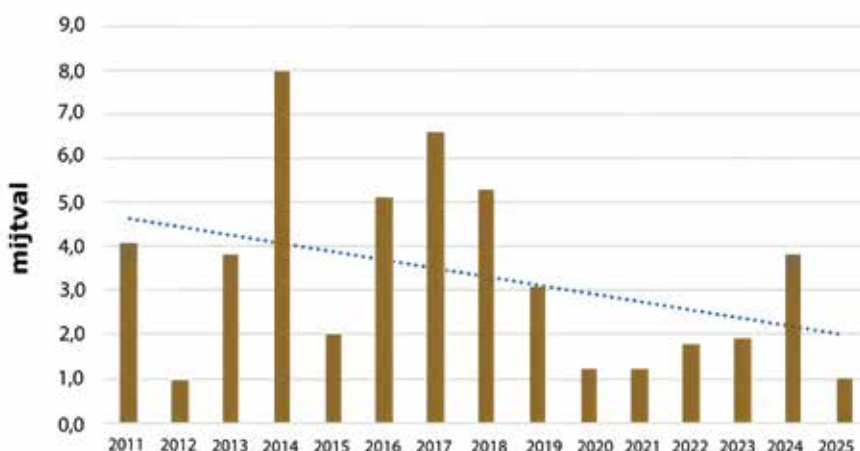
te brengen. Selecteren doet de imker als hij of zij verder kweekt van het beste volk. Het maakt niet uit of je nou twee volken hebt of tien. Er is er altijd een volk het beste. We kunnen van mening verschillen over wat het beste volk is. Wie imkert voor de honing heeft daar een andere opvatting over dan wie imkert voor de natuurbeleving van het omgaan met bijen. Beide imkers zullen het er waarschijnlijk over eens zijn dat een bijenvolk beter af is met minder varroamijten en dat de imker daar een verantwoordelijkheid in heeft. De meeste imkers vullen die in met het bestrijden van de varroamijt; sommige imkers zoeken het in maatregelen om de voortplanting van Varroa te bemoeilijken, zoals werken met kleine cellen. Er zijn ook imkers die proberen met selectie en teelt de varroaresistente eigenschappen van volken te versterken.

Sinds de komst van Varroa in 1984 ben ik bezig geweest met het registreren van de mijtval op de varroalade. Eerst uit nieuwsgierigheid (over hoeveel mijten hebben we het nou eigenlijk?), later om overbodige varroabestrijdin-

gen te voorkomen. Als er weinig of geen mijten vallen, kan een bestrijding voorlopig wel even uitgesteld worden. De mijtval op de varroalade liet grote verschillen tussen de mijtval van de verschillende volken zien. Met koninginnenteelt kweekte ik verder van de koningin uit het volk met de minste mijten. Met de geteelde koninginnen reisde ik naar de Waddeneilanden, ervan uitgaande dat de daar opgestelde darrenvolken ook resultaat waren van selectie op minder mijten.

Als je verder kweekt van koninginnen uit volken met minder mijten, wil je daar ook iets van terug zien in de volgende generaties. Daar zag ik dus niets van. Elk jaar weer volken met veel en volken met weinig mijten. Er leek niets te veranderen, totdat ik de gemiddelde jaarlijkse mijtval in de maand mei op een rij ging zetten.

De trend is duidelijk: minder mijten in de volken. In 2011 heb ik nog het complete driegangenmenu ingezet: darrenbroed snijden, oxaalzuur sproeien, mierenzuur verdampen, oxaalzuur druppelen. In 2024 heb ik alleen nog mierenzuur verdampt. Wat me opviel was dat de kwaliteit van de volken bij het inwinteren vanaf 2018 duidelijk weer was zoals die in mijn herinnering voor 1984 was: alle ramen goed bezet met bijen en ik hoefde me niet meer af te vragen of de volken de winter wel door zouden komen. De basis van dit resultaat is het tellen van mijten op de varroalade. De mijtval meten is voor mij het meest betrouwbare en eenvoudige middel om te selecteren. Minder mijten is voor mij het resultaat van een betere varroaresistentie. ●

Figuur 1. Gemiddelde mijtval in mei bij 20 volken